

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ *Αγίου Αθανασίου (18 Ιανουαρίου)*

Οι συνέπειες των αιρέσεων

Τιμούμε σήμερα, αγαπητοί μου αδελφοί, την μνήμη του Αγίου Αθανασίου του Μεγάλου, Πατριάρχου Αλεξανδρείας, μιας εκ των μεγαλύτερων προσωπικοτήτων της Ορθόδοξου Θεολογίας και της Πατερικής Παράδοσης όλων των εποχών. Την αλήθεια αυτή αναγνωρίζει η Εκκλησία και διασώζει στο Απολυτίκιο του Αγίου, όπου ο Μέγας Αθανάσιος χαρακτηρίζεται «στύλος της Ορθοδοξίας» δηλ. το στήριγμα, η κολώνα της Ορθοδοξίας. Γιατί ονομάζεται στύλος ο Αθανάσιος; Γιατί υποστήριξε την Εκκλησία με τα Θεία Της δόγματα, σε μία εποχή κατά την οποία οι αιρέσεις έκαναν απειλητική την εμφάνισή τους και διαφύλαξε αλώβητη την ενότητα και την συνοχή των μελών Της. Αυτή ήταν και η μεγαλύτερη, μεταξύ των άλλων, προσφορά του Αγίου Αθανασίου στην Εκκλησία και στην οικουμένη· ότι ήταν ένας ανεπανάληπτος αντιαιρετικός Πατήρ, ο οποίος εργάσθηκε για τη διαφύλαξη της ενότητας της Εκκλησίας, πολεμώντας τις αιρέσεις εκείνης της εποχής, κυρίως δε την αίρεση του αρειανισμού, η οποία απειλούσε την συνοχή της Εκκλησίας του 4^{ου} αιώνας, μια αίρεση που καταδικάστηκε από την Α' Οικουμενική Σύνοδο, όπου ο Αθανάσιος, ως απλός Διάκονος, διαδραμάτισε ιδιαίτερο και σημαντικό ρόλο, κατατροπώνοντας τον μεγάλο αιρεσιάρχη Άρειο.

Το γεγονός αυτό, ότι δηλ. ο Μέγας Αθανάσιος ήταν Μέγιστος αντιαιρετικός Πατήρ, μας δίνει την ευκαιρία σήμερα να καταθέσουμε μερικές σκέψεις σχετικά με το γεγονός της αιρέσεως. Τι είναι η αίρεση; Ποια είναι η σημασία και οι επιπτώσεις της στη ζωή της Εκκλησίας; Ποιες οι συνέπειες στη ζωή όσων υποπίπτουν σε αυτήν και πώς πρέπει να στεκόμαστε οι Χριστιανοί απέναντί της.

Αίρεση είναι η διαστρέβλωση και η παραχάραξη της Ορθόδοξης πίστης. Είναι η αλλοίωση του Ορθόδοξου δόγματος και της Ευαγγελικής και Πατερικής διδασκαλίας της Εκκλησίας περί του προσώπου του Χριστού, της Υπεραγίας Θεοτόκου και των Αγίων. Είναι η παρερμηνεία του περιεχομένου της ίδιας της Εκκλησίας και η προβολή μιας άλλης «αλήθειας» αντί της μοναδικής Ορθόδοξης αλήθειας.

Η αίρεση συνοδεύει την πορεία της Εκκλησίας σε όλο τον διοχιλιετή βίο της και προέρχεται εκ των έσω. Το γεγονός αυτό την καθιστά τον μεγαλύτερο κίνδυνο για την Εκκλησία, γιατί δρα ύπουλα και εσωτερικά. Είναι, μάλιστα, κίνδυνος μεγαλύτερος και από αυτούς τους διωγμούς του αίματος που βίωσαν και βιώνουν, μέχρι σήμερα, οι Χριστιανοί, γιατί οι διώκτες ήταν εχθροί εκτός των τειχών της Εκκλησίας, γνωστοί και φανεροί, γι' αυτό και αντιμετωπίσιμοι. Άθελά τους, όμως, έκαναν καλό στην Εκκλησία, καθώς το αίμα των Αγίων Μαρτύρων, μέχρι και τις μέρες μας, συνιστά το δομικό και συνεκτικό στοιχείο του Εκκλησιαστικού οικοδομήματος. Ενώ οι αιρετικοί

εκκολάπτονται εντός των τειχών και είναι δύσκολο να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν. Έγιναν, όμως, οι αιρέσεις και αφορμή για την σχηματοποίηση και οριοθέτηση της δογματικής διδασκαλίας της Εκκλησίας και την ανάδειξη των μεγάλων Αγίων Πατέρων και Θεολόγων της πίστεώς μας, όπως ο Μέγας Αθανάσιος, που τιμούμε σήμερα.

Ένα παράλληλο ζήτημα που σχετίζεται με την υπόθεση των αιρέσεων είναι ο τρόπος εντοπισμού και αναγνώρισής τους. Από την Εκκλησιαστική ιστορία διδασκόμαστε ότι ο χαρακτηρισμός προσώπων και διδασκαλιών ως αιρετικών είναι αποκλειστικό δικαίωμα των Οικουμενικών Συνόδων, των Πανορθόδοξων Συνόδων ή των Τοπικών. Αυτό συνιστά δικλείδα ασφαλείας που η Εκκλησία θέτει, προκειμένου να ανακόψει την διάθεση διαφόρων ομάδων μέσα στον χώρο της Ορθοδοξίας, οι οποίες αρέσκονται να κολλούν την ρετινιά του αιρετικού σε όποιον κληρικό ή λαϊκό, αρθρώνει λόγο πιο προωθημένο, που, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, διαφοροποιείται από τις προσωπικές τους και όχι, κατ' ανάγκη, από τις Ορθόδοξες αντιλήψεις. Δυστυχώς, τέτοιου είδους επικίνδυνες και παρακμιακές λογικές κάνουν την εμφάνισή τους στην εποχή μας, συχνά με προκλητικό τρόπο.

Αυτό, όμως, που πρέπει να έχουμε πάντοτε υπόψιν μας, όσον αφορά στον κίνδυνο των αιρέσεων, είναι οι τραγικές πνευματικές συνέπειές τους για εκείνους που θα κάνουν το μέγα λάθος να παρασυρθούν στην πλάνη τους. Η αίρεση συνιστά το μεγαλύτερο αμάρτημα, την μεγαλύτερη πνευματική εκτροπή για τον Χριστιανό, μεγαλύτερη από την πλέον ειδεχθή αμαρτία, γιατί η αμαρτία δεν αποκόπτει τον άνθρωπο από την Εκκλησία. Αντιθέτως, όταν λειτουργήσει συντριπτικά για τον έσω άνθρωπο, μπορεί να τον αποκαταστήσει στα μάτια του Θεού, όταν αντιμετωπιστεί με βαθιά και ειλικρινή μετάνοια. Λαμπρά παραδείγματα μετανοημένων αμαρτωλών, που έφθασαν στην Αγιότητα είναι ο συσταυρωθείς ληστής, οι Πρωτοκορυφαίοι Απόστολοι Πέτρος και Παύλος, ο ιερός Αυγουστίνος και πολλοί άλλοι.

Ενώ η αίρεση πωρώνει τον άνθρωπο, τον κάνει σκληρό, ποτίζει τον εγωισμό του, τον τυφλώνει, για να μη βλέπει την πλάνη του και έτσι, τον θέτει εκτός Εκκλησίας. Στην εκτός Εκκλησίας κατάσταση δε λειτουργεί το Μυστηριακό βίωμα, δεν επιτυγχάνεται η ένωση του ανθρώπου με τον Χριστό, χωρίς την οποία είναι αδύνατη η σωτηρία. Εκτός Εκκλησίας δηλ., δεν υπάρχει σωτηρία. Γι' αυτό η αίρεση οδηγεί, με μαθηματική ακρίβεια, στην απώλεια.

Αδελφοί μου, ο κίνδυνος των αιρέσεων στην εποχή της ανεμπόδιστης διακίνησης των ιδεών, είναι υπαρκτός και διαρκώς αυξανόμενος. Γι' αυτό, ν' αποφεύγουμε την οποιαδήποτε επικοινωνία με τους φορείς τους, καλλιεργώντας, έτι περισσότερο, την πνευματική και Μυστηριακή μας ζωή, την μόνη ασφαλή οδό προς την σωτηρία μας. ΑΜΗΝ!

Αρχιμ. Ε.Ο.